

לשוננו לעם

עורכים: א' אברונין, מ' אזרחי וי' פרץ

מתוך

כרך א, חוברת ה-ו, תש"ו

האקדמיה ללשון העברית
מוגן בזכויות יוצרים

יעקב בניאל

ליל מבוכה

לפני כעשר שנים כתבתי ב"לשוננו לעם"
על הערבוביה שישנה בעתונים בשימושה
12

של המלה "ליל" בצרוף עם היום, כגון
 "ליל יום ב'", וכדומה. יש שמסמנים
 בזה כדין את הלילה שלפני יום ב', היינו
 אור ליום ב', ויש שטועים ומסמנים בזה
 את הלילה שלאחר יום ב', היינו אור
 ליום ג' — והקורא נבוך ואינו יודע,
 באיזה לילה קרה המקרה שעליו מסופר
 בעתון. אחד העתונים העיר אז לדברי, שגם
 המערכת, בקבלה את הידיעה בצורה כזו
 של סימון הזמן, אינה יכולה לקבוע את
 התאריך המדויק של המקרה, והיא פנתה
 בבקשה לסופריה ומודיעיה להשתמש בבי-
 סוי ליל יום פלוני רק לגבי שבתות
 וחגים, כגון: ליל שבת, ליל פסח,
 וכדומה, כלומר הלילה שממנו מתחילה
 השבת, הלילה שממנו מתחיל חג הפסח
 וכו' — בהתאם למסורה; ואילו לגבי
 ימות החול הציעה המערכת לכתוב יום א'
 בערב או בלילה, יום ב' בערב או בלילה
 וכדומה.

למעשה נדיר גם עכשיו בעתונים השי-
 מוש בביסוי יום פלוני בלילה.
 הרבה כותבים אור ליום פלוני אבל
 נפוץ עוד השימוש בביסוי ליל יום
 פלוני — ובשני הכיוונים, לפנים ולא-
 חור, והמבוכה בעינה עומדת. בעיקר מת-
 בלסת הערבוביה בשעה שקורה מאורע
 חשוב שמרבים בעתונים לכתוב עליו. הנה

המאורע הידוע (מעשה החיבול) שקרה אור
 ליום אחד בנובמבר (אור ליום ה' בשבוע).
 באותו גליון, ולפעמים אפילו באותו עמוד,
 סומן בעתונים ליל המאורע פעם כליל יום
 ה' (כדין) ופעם כליל יום ד' (בטעות), כמו
 כן בתאור המקרים של לילות העוצר האחד-
 רונים בתל-אביב שוררת ערבוביה גמורה.
 למשל ליל ד' וליל ה' משמשים ביחד
 בשביל הלילה שבין יום ד' ויום ה'; וב-
 אותה רשימה כרוניקלית אתה מוצא יום ד'
 בערב מכוונה פעם ליל שבת ופעם ליל ששי,
 ועוד בלבולי לשון כאלה.

במקורות שבהם נהוג הצרוף ליל יום
 ס' ל' ו' י' הוא מצוי לא רק לגבי שבתות
 וחגים אלא גם לגבי כל יום סתם, והכונה
 תמיד ללילה שלפני היום, כמו אור
 ליום ס' ל' ו' כגון ליל שמיני נכנס (ולד
 בהמה בן שבעה ימים) להתעשר (זבחים
 יב, א); „ראה (אחרי שבעה ימי טהרה)
 ג' ראיות בליל ח'“ (כריתות ח' א.); את
 הביטוי של המשנה אור (ליום) שמונים
 ואחד מחליף רש"י בבטוי ליל פ"א (שם ז,
 ב), ועוד במקומות רבים. ובשום פנים אין
 לתלות את הלילה ביום שעבר אלא ביום
 שיבוא. ומי שאינו בקי בטיב הצרוף של
 לילה עם היום, מוטב שלא ישתמש בו.